

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 79 ANULU XII.

Sabiuu, in 8/20 Octobre 1864.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemau: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiuu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiuu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu ann 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 1/13 Septembrie 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a romana si verificarea lui cu unele observari de Binder si Gaitanu, deputatulu districtului Brasiovu Conrad intre acclamatiuni depune a-promissiunea.

Presied. da spre citire interpelatiunea lui Obert si consoti, prin carea acesti'a intraba, deca memorandumu ministeriului de comerciul privitoriu la drumurile de feru austriace s'a predatu si Guvernului regiu transsilvanu spre cercare si opiniunare, ori nu? Presied. promite, a substerne interpelatiunea la presidiulu gubernialu si a raspunde la tempulu seu.

La ordine e desbaterea asupr'a §-ului 22 alu proiectului comitetului. *)

Vajd'a in cuventu mai lungu si motivatu retrage propunerea sea din siedinti'a din urma, si astfelu urmaza la desbatere propunerea lui Gaitanu, dupa carea remuneratiunea pentru membrii comisiunii hotarande pre calea administrativa, precum si celelalte spese ale comisiunii se voru porta din fondulu pentru dessarcinarea pamentului. E sprijinitu.

Plecker. Dupa § 7 alu acestui proiectu de lege comisiunile respective se voru alege numai pentru anumite cercuri, apoi nu este nici o necesitate, ca spesele acestea sa le porte fondulu dessarcinarii, si suntu impregiurari, in cari totu insulu trebuie sa iee asupr'a si orecari insarcinari de officium boni viri; dar § 22 dice espresu, ca rescumperarea se face fara concurentia tieriei, si de aci urmaza, ca si spesele administrative nu se voru acoperi din fondulu tieriei. De aceea se declara cu totu deadinsulu contr'a propunerei lui Gaitanu.

Br. Salmen se mira, cum intr'o tiara atatu de seraca, ce se plange atatu de multu asupr'a greutatii contributiuniloru, mai are cineva curagiulu, de a nsarcina tier'a cu spese noue. Apoi, dupace espune deosebirea intre referintiele iobagiloru, se declara preste totu contr'a unei propuneri, dupa carea s'aru trage si statulu in acesta cauza curatu privata, tocmai ca candu d. e. unu veru seracu aru voi sa ndatoreze pre altu veru bogatu, a plati impreuna la datoriele lui.

Gaitanu au avutu de gandu sa faca unele reflexiuni la vorbire contr'a amendementului lui Vajd'a; dar de orece acestu amendementu s'a retrasu, va sa apere numai propunerea sea contr'a obiectiuniloru lui Plecker, (care le repetiesce.) Mai antaiu reflecteza, ca § 22 din pat. urb. nu cuprinde dispositiuni privitoare la spesele impreunate cu procedur'a rescumperarei, apoi ca acestu § a fostu aplecatu in decursu de 6 ani parte mare de dregatoriele politice, fara ca tier'a sa fia pretinsu vreodata dela partide rentorcerea speseloru procedurii, ba tote aceste spese s'au platitu de tier'a intréga. Ca se infiintieza in fia-care cercu cate o comisiune, aceea nu e nici unu argumentu, a nu se porta cheltuiiele procedurii din fondulu tieriei. Este dreptu, ca obligatii inca contribuie dupa poterile loru la fondulu tieriei, de aceea este dreptu dara, ca tier'a inca sa iee in consideratiune acesta impregiurare, si deca nu le pote da ajutoriu mai mare, sa porte celu putinu spesele acestoru comisiuni!

C. Schmidt n'a sprijinitu propunerea lui Vajd'a, caci a crediutu, ca face nedreptate unei parti a locuitoriloru in favorea altei parti; dar nu pote partini nici parerea lui Plecker, ca spesele comisiuniloru respective sa le porte cei obligati. Provocarea lui Plecker la § 22 alu patentei urb. nu i se pare intemeiata; caci acolo se dice numai atata, ca obligatii au a se rescumpera fara ajutoriulu tieriei, dar de aici inca nu urmaza, ca si spesele, ce le causeza comisiunile

desu pomenite, sa le porte obligatii. Statulu a trebuitu sa reguleze si caus'a acest'a, macar ca e de natura privata, si au trebuitu sa asiedie orecari organe, care stau in legatura cu organele statului, si care nu scie din ce altu fondu s'aru pote acoperi, fara numai dintr'alu tieriei. De aceea partinesce propunerea lui Gaitanu.

Muresianu. Candu s'a sculatu Gaitanu, s'a temutu, ca nu cum-va sa faca si acest'a ca Vajd'a, ear candu s'a sculatu C. Schmidt, se temeá si mai tare. De orece insa temerea sea nu s'au adeveritu, si de orece propunerea lui Gaitanu au aflatu sprijinire din partea unei personalitati cu votu atatu de cumpanitoriu, precum e alu lui C. Schmidt, densulu nu va vorbi despre cate s'au declarat in siedinti'a premergatore. Se bucura, ca propunerea lui Gaitanu au aflatu sprijinire atatu de puternica, si spera, ca aceeasa va si priimi, ca baremu intr'atat'a sa se usiureze bietiloru dileri rescumperarea. Sprijinesce propunerea lui Gaitanu din totu sufletulu si din totu cugetulu seu.

Popoviciu crede, ca comisiunile respective nu voru functiuna numai din simtiulu patriotismului, pentruca causele de despagubiri suntu cu mile si voru ocupa pre comissarii respectivi intr'atat'a, incatu acei'a voru trebui sa neglega lucrurile loru private. Diet'a dar aru trebui sa se ingrijesca pentru acoperirea speselor. Se pote ca acest'a sa se faca ori din partea obligatiloru si indreptatiloru, ori din vreunu fond; caci deca comissarii nu voru fi platiti, nici ca voru lucra, si nici ca voru pote fi restrinsi a lucra, ci astfelu rescumperarile se voru traganá din anu in anu. Deca se voru porta spesele din partea privatiloru, atunci comissarii aru trebui sa se impace cu partidele; unii voru cere premultu, altii, nu voru vrea sa lucre fara plata etc. De aceea densulu crede, ca remunerarea comissariloru respectivi sa se faca din orecare fond, si anume din fondulu pentru dessarcinarea pamentului, pentruca de o parte judecatoriele acelea voru sci ficsa unu felu de diurne pentru membrii comisiuniloru, alt'a ca si § 85 alu pat. urb. indegeteza intr'acolo, ca spesele acestei procedurii sa le porte tier'a.

Lazaru repres. regim. face atenta diet'a, ca dupa patent'a din an. 1856 din fondulu despagubirii au a se plati numai prestatiunile urbariale (Asia e!), si deca cu tote acestea diet'a aru dori a lua intr'ajutoriu fondulu de despagubire, atunci aru trebui sa esopereze schimbarea acestei patente.

Refert. Schnell. Comitetulu n'au adusu in privintia remunerarei membriloru comisiuniloru nici o decisiune, crediendu, ca acest'a se va face din partea Guvernului pe calea administrativa; dar de orece propunerea lui Gaitanu au aflatu atat'a sprijire, densulu insa nu o pote partini, propune unu § deosebitu, in care sa se dica, ca spesele acestea le porta fondulu de dessarcinarea pamentului prin anticipatiuni, care apoi cei indreptatii si cei obligati au a i le intorce in parti egale. (Pres. observa, ca Schnell ca referinte nu pote propune altu-ceva, decatu ce a propusu comitetulu. Se aprobéza.)

La votare propunerea lui Gaitanu se primiesce.

Urméza § 23, care

Mitr. Siulutiu propune a se sterge de totu, ca sa nu se immultiésca processele si controverselle intre obligati si indreptatii, ceea ce negresitu s'aru face, caci prin §-ulu acest'a s'aru nimici multe sentintie judecatoresci in partea indreptatiloru.

Thiemann ilustra si rectifica procederea comitetului cu aceea, ca pecandu comitetulu in referintia dileriloru si proprietariloru a vediatu o afacere publica, pe atunci diet'a a declarat'o de cauza privata. De aceea partinesce propunerea lui Siulutiu.

Gaitanu aveá de cugetu a propune o schimbare in

*) A se vedé proiectulu de lege in nr. 76 „Tel. Rom.“ Red.)

§-ulu acest'a, cá acel'a sa cuprinda numai prescriptiunea rateloru privitoare la platirea capitalului de rescumperare. De aceea si densulu cugeta, ca § 23 e de prisosu, dar si stilisarea lui e confusa.

Mog'a in cuventu mai lungu apera propunerea comitetului; ear deca aceea nu s'aru priimi, atunci propune: „Prestatiunile restante sunt a se considera cá cametele capitalului de rescumperare, si sunt a se plati cá acestea in 40 rate si 20 ani la finea fiacârui anu decursive.“ Dar propunerea acest'a o afla a fi de lipsa chiaru si atunci, candu propunerea comitetului s'aru priimi. Apoi combate pre Thiemann, care si-a schimbatu parerile. (Bravo!) Propunerea lui Mog'a e sprijinita.

Negruti u da dreptu mitr. Siuluti intr'atát'a, ca deca indreptatitii au recerutu prestatiunile restante pe cale judecatoriei respective, ear obligatii nu leau prestatu, atunci obligatii sunt de vina, ear nu indreptatitii, si deca acest'a ne potendu-le esecutá in 3 ani pe cale judecatorésca, acum s'aru pedepsi indreptatitii, candu nu le aru mai poté scóte. De aceea propune modificarea §-ului in modulu urmatoriu: „Prestatiunile restante mai vechi de 3 ani, din díu'a publicárei acestei legi, deca nu voru fi repetite pe calea judecatoriei, se voru considera dreptu sterse.“ Motivarea acestei propuneri e, ca deca indreptatitulu pretindea pe cale judecatorésca dreptulu seu, atunci obligatulu si-facea prestatiunile cu lucrulu pe reudu si nu trebuia sa le plátésca acum cu bani gat'a. E sprijinitu.

Br. Salmen afla dreptu propunerile lui Mog'a si Negruti, si se declara inconstra stergerei §-ului.

Popoviciu in cuventu mai lungu propune: Prestatiuni restante, ce au remasu nerespuse preste 3 ani dela díu'a publicárei acestei legi, incátu nu intrevinu conditiunile de prescriptiune respective ale codicei civile, sunt a se privi cá sterse. E sprijinitu.

C. Schnell mesur'a acest'a in privint'a punctului, dela care incóce se póte incepe processu pentru restantie, este fórte de lipsa; cáci in § 27 alu pat. urb. se díce, ca restantie dela an. 1850 incóce se potu scóte prin esecutiune. Deca in legea presinte nu s'aru decide nimicu in privint'a acest'a, atunci judecatoriulu la casuri de acestea aru trebui se licuideze restantie dela 1850 incóce, si partid'a indesiertu s'aru provocá la prescriptiune dupa codic'a civila. Voindu dar a combina restantie dela 1850 incóce, si partid'a indesiertu s'aru provocá la prescriptiune dupa codic'a civila, atunci trebuie sa se aduca vre-o hotarire in privint'a acest'a, si densulu propunerea lui Negruti cu carea propunerea lui Popoviciu e identica, o afla corespondiatóre, cáci stá n legatura cu codic'a civila si nu face nedreptate nici proprietarilor, de órece a se plánga la dreptoriele competinti asupr'a restantielor a fostu cu potintia fiacârui'a. De alta parte iarasi trebuie sa marturisésca, ca in cele mai multe casuri obligatii s'aru ingreaiá preste mesura, candu aru fi sa plátésca tóte restantie dela an. 1850 incóce, cáci acelea aru face mai catimea dupla a capitalului de rescumperare.

Schnell espune mai pe largu motivele, ce au condusu comitetulu la formularea acestui §; apoi se declara si densulu pentru propunerea lui Negruti, carea aru dorí numai a se modifica astfel: Prestatiuni restante nelicuidate etc. (Aici Schnell a vorbitu nu cá referinte, ci cá deputatu, si de aceea pentru propunerea lui se face din partea presiedintelui intrebarea sprijinirei.) E sprijinitu.

I. Balomiri contrage aceste dóue propuneri si díce: Prestatiunile restante, incátu in intiesulu codicei de dreptulu civilu nu voru fi prescise, au sa se plátésca in (atátea rate, dupacum e propunerea lui Mog'a.) E sprijinitu.

Mog'a retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Balomiri.

Filtsch nu póte sprijini propunerea lui Negruti, nici celelalte, nefiindu la locul lor, cáci la ordinea dilei nu e § 27 alu pat. urb. ci sunt §ii 23, 26 si 85.

Negruti retrage propunerea sea in favórea propunerei lui I. Balomiri.

La votare, (dupace Popoviciu inca retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Balomiri),

propunerea mitr. Siuluti nu se priimesce,

ear propunerea lui Balomiri se priimesce, si astfel § 23 va suná astfel: Prestatiunile restante, incátu acelea in intiesulu codicei civile nu voru fi prescise, sunt a se considera cá cametele capitalului de rescumperare, si sunt a se plati in 40 rate si 20 ani, totu la finea fiacârui anu decursive.

§ 24 si celu din urma din proiectulu comitetului se priimesce fara desbatere,

si fiindu tempulu inaintatu, sedinti'a se ncheia.

Siedinti'a din 3/15 Septembrie.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara si verificarea lui, Axentiu Severu cá membru nou intratu depune apromissiunea. (Sa traiésca!)

Dr. Ratiu cere concediu de 14 dile; se acóda.

Nainte de a se trece la ordinea dilei, se da spre a trei'a citire proiectulu de lege pentru dessarcinarea prestatiunilor rescumperabile.

Thiemann face câte-va propuneri formale la rangiarea §-ului 18 din proiectulu comitetului, resp. §-ului 19 acceptatu de dieta, propunendu, cá aline'a 1 a acestui § sa se íce dreptu § independinte, asemenea si aline'a 2; ear aline'a 3 sa se adauga cá apendice la § 13, cu care sta in legatura logica. Se sprijinesce si la votare se si priimesce.

I. Balomiri observa, ca testulu romanescu din §§ii 24 si 25 nu corespunde testeloru magiaru si germanu alu acelu §si, cáci ce sta in § 24, aru trebui sa stee in § 25, si viceversa. Se va indreptá.

La § 5 totu I. Balomiri observa, ca cuvintele „petrecute in protocolulu fundualu“ in testulu germanu si magiaru nu se afla, si asiá propune a se sterge si din celu romanescu. Se priimesce.

Puscariu. In § 19, cuvintele din testulu germanu: „Auch über Ansuchen Einzelner,“ s'a tradusu in romanescu: „Si candu o voru cere numai unii;“ de órece in romanescu prin „unii“ se intielegu celu putinu doi, propune a se díce: „câte unulu.“ Mitr. Siuluti „si unulu.“ Se priimesce.

Gaitanu observa la § 7, ca in testulu romanescu se díce numai, ca comisiunile constau din doi membri alesi de cutare, si din doi alesi de cutare, dar nu se amintesco, ca constau din 5 membri, precum sta in testulu germanu si magiaru. Se va indreptá. — Totu Gaitanu la § 20 propune in locu de „intimare“ „immanuare.“ Se priimesce.

Iar Gaitanu propune, cá §-ulu, ce vorbesce despre remunerarea membrilor comisiunilor sa se puna nu cá § ultimu, ci cá paenultimu. Se priimesce, si astfelu articulu acest'a de lege e priimitu si la a trei'a cetire.

Koronka a predatu rogarea comunei Siarosiu lungurescu, prin carea aceea doresce a se incorporá la municipiulu Muresiu—Vasiarheiului. Se da comitetului pentru impartirea tieriei.

Dupace apoi Presied. invita mai multe comitete la siedintie,

Binder cá refert. comitetulu delegatu pentru preconsultarea proiectulu privitoriu la tramitarea deputati'oru in senatulu imp., citeste raportulu respectivu, si adauga din parte-si, ca comitetulu au avutu inaintea ochiloru mai cu séma patru principie: 1) Legea fundamentala de statu din 26 Februaru 1861, dupa carea Transsilvani'a tramite 26 deputati, 2) p. n. autogramu din 26 Februaru 1861 cátra Cancellariulu provisoriu transsilvanu, Br. de Kemény; 3) representatiunea dietei transsilvane din 27 Septembrie 1863, prin carea diet'a s'au obligatu, a desbate asupr'a proiectulu de lege privitoriu la acésta afacere; 4) principiulu, dupa care e compusa diet'a transsilvana, in carea alesii sateloru au a representá interesele agronomice, alesii orasieloru si orasieloru interesele industriale si comerciale, in fine regalistii interesele per excellentiam spirituale si ale statului. Si de órece proiectulu regimului corespunde pre deplinu impregiurárilor si intereseloru tieriei, si consuna cu modulu adoptatu de dieta inca in an. tr., de aceea recomanda proiectulu regimului spre priimire neschimbata, afara de un'a mica indreptare stilistica.

Maager nu e multiamitu cu aceea, ca camer'a comerciala si industriala din Brasiovu si dupa petitiunea eii din 30 Octobre 1863 nr. 452 e privita cá un'a, ale cárei interese se indentifica cu interesele celorlalte orasie si orasiele din tíera. Apoi se róga, a se mai dá inca odata spre cetire petitiunea respectiva, pentrucu póte unii dintre membrii dietei nu-si mai aducu bine aminte de ea. (Voci in stánga: Nu e de lipsa! Alte: Sa audimu! Se citeste petitiunea amintita.) Maager recomanda acésta petitiune cu atát'a mai vertósu, cáci acum nu mai e vorb'a numai de aceea, cum sa se tramita odata deputatii transsilvani la senatulu imp., ci cum sa se reguleze acésta afacere in modu definitivu spre multiamirea totoruru classeloru populatiunei. Apoi espune mai pe largu, cum interesele industriei si ale comericiului numai prin barbati de aceste specialitati potu fi reprezentate de ajunsu, de órece numai acesti barbati au cunoscentia deplina, teoretica si practica, in afacerile privitoare la moneta, la creditu, la bance, poste, drumuri de feru, telegrafe etc. Decisiunea definitiva

asupr'a intereselor materiale ale poporului, este pusa acum in mâinile senatului imp.; diet'a dar sa îngrijesca, că nu numai că din intemplantare, ci in adinsu și de siguru sa se aléga in senatulu imp. și barbati de acei'a, cari cunosc pe deplinu, și voru sci' aperá cu succesu bunu interesele industriei. Nu póte consimti cu propunerea comitetului și-si reserva dreptulu a face propunerile sele la desbaterea speciala.

Koronka in cuventu lungu se declara pentru proiectulu comitetului.

Puscariu, dupa câteva cuvinte introductore: „D. dep. Maager, dice, aru dori, precum se vede din cuventarea D. S., că in legea, ce stá la ordinea dilei, sa se bage o determinatiune, prin carea camer'a comerciala și industriala din Brasiovu sa aiba dreapta a tramite unu reprezentante in senatulu imp. Eu o astfelu de intentiune nici decum nu o potu parlini; antáiu pentru aceea, pentruca stá in contradicere cu ordinea dietala, atátu cu cea provisoria, câtu și cu aceea, care s'a hotaritu aci in dieta cá lege definitiva, menita spre a se tramite Mai. Sele spre sanctiunare. Acolo inca s'a desbatutu și s'a decisu cu majoritate, cumca reprezentanti'a Transilvaniei in diet'a eii, pe bas'a intereselor de classe la noi inca nu este cópta, la noi nu este potrivita. Acolo la pertractarea ordinei dietale s'au delucidatu, ceea ce fórté bine a disu și d. referinte alu comitetului, ca aceea in tier'a nóstra inca nu se potu limit'a interesele asiá, cá sa se póta mult'amí tóte clasele și partidele, precum se multiamescu in celelalte provincie austriace; acolo la desbaterea ordinei dietale amu aretatu, ca la noi prin reprezentanti'a poporului moderata, prin unu anumitu numeru de regalisti, mai curendu și mai bine se acóperé reprezentanti'a tuturor intereselor, decum o-aru acóperé o ordine dietala facuta dupa calapodulu provincioloru dincolo de Leith'a. Dar nu asiú poté partini propunerea dlui Maager nici dintr'alta privintia, adica, pentruca in ordinea dietala provisoria și inca determinata aci in cas'a acést'a cá proiectu de lege, interesele industriale și comerciale suntu destulu de bine, ba inca prérepresentate. In tóta monarchi'a austriaca nu vomu gasi atâtea orasié representate cá la noi; ori ce orasielu, fia câtu de micu, unde se afla numai câte 2-3 negociatori, câte 2-3 mesteri au capetatu câte unu reprezentante séu doi in dieta, și avendu orasiéle óue sectiuni, ce tramitu 6 ablegati la senatulu imp., interesele comerciale și industriale și acolo voru fi destulu de bine representate. Acum cum s'aru potriví, cá totu class'a acést'a sa se mai representeze inca odata deosebitu?

Dar nu asiú poté partini propunerea dlui Maager nici din acelu punctu de vedere, pentruca concedienzu noi, cá o classa de locuitori transilvaneni, precum este class'a industrialiloru și a comercialiloru, sa se representeze inca odata deosebitu prin camer'a loru, acést'a aru fi cela d'antáiu pasu, spre a introduce in tier'a nóstra representarea claselor și a intereselor, ceea ce noi mai inainte ex principio o-amu delaturatu. Dar nu asiú poté partini propunerea aceea nici din acea privintia, pentruca déca chiaru amu simti trebuinti'a cá camer'a industrialá și comercialá din Brasiovu—prin urmare și cea din Clusiu—sa fia deosebitu representate in diet'a tieréi și in senatulu imp.; eu inca nu mi-asiú poté da votulu meu la acést'a nici din acea cauza, pentruca camerele acestea nu suntu asiá organizate, cá sa corespunda pe deplinu chiamárei loru. Se vedemu cum suntu aceste camere constituite, cum suntu representate și ce felu de resultatu au avutu pân'acum pentru tier'a? Mai antáiu avem pentru Transilvania dóue camere industriale și comerciale; pentru ce nu avem numai un'a? camerele industriale și comerciale suntu chiamate a representá tóte interesele industriale și comerciale ale întregéi tieri sistematice; spre acést'a chiamare nu numai aru ajunge o camera industrialá și comercialá pentru tóta tier'a, dar dóue nici nu aru poté sustiné unitatea și integritatea, ecuilibrulu și armoni'a acestoru interese de altfelu fórté ponderóse. Asiá insa, desbinate in dóue párti, aceste dóue camere numai desbina interesele industriale și comerciale ale tieréi, necum sa contribue ce-va la unitatea, armoni'a și prosperitatea loru. Amendóue camerele au luat unu caracteru nationalu, in locu sa ia unu caracteru cosmopoliticu, precum s'aru cadé. (Bravo!) Cum suntu representate aceste camere? suntu ele óre representate asiá, cá sa arete voi'a și sa fia efluxulu intereselor tuturor industrialiloru și comerciantiloru din tóta tier'a? Nici decumu.

Eu amu avutu ocaziune a cunósce activitatea acestoru camere, de si nu nemijlocitu, celu putínu mijlocitu. Amu fostu 7 ani pretoru la Sierca'i'a, și totdeun'a camer'a din Brasiovu cerea regulatu tacsele dela toti morarii și carcimarii din cerculu acél'a, ear candu veniá la alegere, ne tramitea listele de

alegere 14 dile dupace s'au intemplantu alegerile membriloru camerei in Brasiovu.

Asiá vedemu, ca camer'a din Brasiovu și cea din Clusiu se constitué, fára cá sa scia tier'a ceva despre ele. (Bravo!) De 3 ani sum in Cetatea de Balta, carea se tine jumetate de camer'a din Clusiu, jumetate de cea din Brasiovu, și inca n'amú capetatu macaru o lista de alegere, spre a eduná voturile industrialiloru și negociatoriloru in acelu comitatu pentru un'a séu pentru alt'a camera. Si ce resultatu au avutu aceste camere pána acum? Nice unu resultatu, ba inca vedemu, ca decându s'au infiintiatu aceste dóue camere, bancherotururile suntu „an der Tagesordnung.“ (Haritate. Bravo!) Cele mai multe case din Brasiovu au caditutu, și déca suntu representate interesele industriale și comerciale prin dóue camere, pentru ce nu suntu representate și interesele agriculturii? pentruce nu este representata economi'a de vite? Ori dóra nu suntu acestea basea a tóta industri'a și a totu comerciulu?!—De aceea mai bine da votulu seu de 100 ori cá sa se aléga Maager in sen. imp., decátu odata la aceea, cá camerele din Brasiovu și din Clusiu sa tramita deadreptulu deputati la Senatulul imperialu.—Sen. imp. nici ca are lipsa de „ablegatis natis“; senatulul imperialu are camer'a de susu și camer'a de josu, nu are lipsa de ablegatis natis. Déca in provinciile dincolo de Leith'a dietele tramitu și din partea comercioloru ablegati la sen. imp.; acést'a e cu totulu alt'a; pentruca in insesi dietele acelea provinciale camerele industr. și comere. au reprezentanti'i loru,—eecece insa la noi nu s'a priimitu. Dupa acestea—si reserva dreptulu, de a contravotá pre Maager, candu va aduce amendementulu seu la desbaterea speciala, cu atátu mai vertosu, pentruca acést'a este o întrebare principiala, carea la noi s'a resolutu odata.

Lui Koronka va sa-i dea numai unu respunsu odichnitoriu pentru aceea, căci legea dietala la noi inca nu este sanctiunata de Mai. Sea. „D-Lui a disu, ca noi inca nu scimu, câte sectiuni voru fi in diet'a nóstra dupa ordinea dietala ce o avem in pertractare. Adeveratu ca acést'a inca nu o scimu; insa noi avem o lege dietala provisoria, și dupa acést'a lege, scimu, câte sectiuni avem. Apoi noi tóte legile de pân'acum le amu facutu cu privire la legile ce esista; și déca facemu acum o lege in privintia tramiteréi la Sen. imp., in carea facemu 8 sectiuni, acést'a o facema pentruca totu acést'a este si modalitatea in privintia tuturor afaceriloru nóstre dietale din ordinea dietala. Déca cumva se va schimbá acést'a lege prin diet'a nóstra tranna, atunci cu atát'a mai vertosu și mai lesne se va poté schimbá legea, ce sta astadi la ordinea dilei; pentruca legea acést'a nu este nici decátu principiala, nu e nici decátu lege materiala, ci e o lege de totu formalá, e o simpla procedura, ca cum sa tramitemu deputati la Sen. imp.“

Din aceste motive este pentru proiectulu comisiuni, resp. alu regimului, și la desbaterea speciala va stá strinsu pelánga acél'a. — (Va urmá.)

Sabiiu in 4/16 Octobre. Aflámu din isvoru siguru, ca si Preasant'i'a Sea, Eppulu Bucovinei se afla calatorindu spre casa si ca petrece la Vienn'a, unde a descalecatu in otelulu „la omulu selbaticu“ (zum wilden Mann). Se dice, ca Preasant'i'a Sea s'aru fi plansu asupr'a recelei, cu carea aru fi fostu priimitu nu numai din partea fiiloru sei suflatescu aflatori in Vienn'a, ci si decátu alti barbati mari. Dreptu resbunare pentru aceea s'aru fi pusu in otelulu seu sa elaboreze unu „opus operatum“, prin care sa documenteze legalitatea canonicá a votului seu din Carlovitiu. Ómenii, cari fura nurocosi a vedé acestu opu, spunu ca aru continé 18 cóle scrise pe harthia imperialá de formatu mare. Preasant'i'a Sea cugeta, ca prin acestu opu va impune lúmei cerbicóse, si o vá capacítá, ca nu voiesce nimicu alt'a, decátu ce sta in SS. Canóne.

Noi ne incumetámu a reflectá, ca P. Episcopulu alu Bucovinei dela anulu 1860 pána astadi nu sta pe acelu terenu, de unde aru poté impune lúmei si o aru poté capacítá, ca nu voiesce nimicu alt'a decátu ce sta in SS. Canóne; pentru-ca de aru stá Preasant'i'a Sea pe acestu terenu, atunci n'aru avé pentru sine numai o fractiune mica, constatóre din rudeniéle sele si din nisce spirite ambitióse, ci intrég'a sea eparchia númeroá; căci este sciutu, ca clerulu întregu, nobilimea, inteliginti'a, cetatienii, — cu unu cuventu intréga biseric'a din Bucovin'a atunci nu s'aru aflá in oppositiune cu Episcopulu seu si cu partid'a cea mica episcopésca. Spre dovéda acestoru a mintimu aci petitiunea cea impunatóre, substernuta Esc. Sele de o multúme de proprietari, preoti, amploiatu și inteliginti, care petitiune o comunicámu si noi lectoriloru nostri, si prin carea searata Episcopulu nemultiámirea cu portarea-i dela Carlovitiu si cu asiá numitele „Dorintiele

clerului" că nise nesuieci nu numai unilaterale și subiective, dar și vatemătoare și pagubitoare pentru biserică, și în sfârșit este rogatu, că în înțelesul ord. minist. din 30 Sept. 1860 să convoce Sinodu compus din reprezentanții clerului și ai poporului, că să înțeleagă Preasfințita Sa dorințele cele adevărate ale eparhiei sale.

Eata petitiunea, de carea vorbim, în traducțiunea română, ce o poturamă face cu grabă din originalul germanu.

Escellentței Sale,

Preasfințitului Episcopu alu Bucovinei și Consiliariu intimu c. r. **Eugeniu Haemanu.**

P e t i t i u n e a

multoru credinciosi din Bucovin'a

pentru tinerea unui sinodu canonicu provinci-
alu cu participarea mireniloru asupr'a cestiunei,
organizării și sistemisării ierarchice a biseri-
cei gr. or. din Austri'a.

Escellent'ă Vóstra! Decandu impulsulu celu potinte alu miscărilor din an. 1848, care în modu sguđuitoriu dedă viața și libertate contrastelor politice, sociale și naționale, reversă spiritulu seu de miscare și de viață și asupr'a terenului bisericesc, biseric'a gr. or. din Austri'a se simți împinsa cu putere irezistibilă la regularea referințelor sale înlauntru și înafara și la reorganizarea pecătu canonică, pe atât'a reclamată și de trebuința timpului, a constituțiunei sale. Biserica se determină a ține sēma acestei trebuințe cu atât'a mai verțos, căci de o parte emanciparea societăților religioase de sub tutelă statului tuturor comunităților bisericesci recunoscute în statu le dedă semnalulu de organizare, consolidare și întărire, care semnalul ele până la un'a lu înțelesera bine și-lu folosira cu totdeadinsulu, ear pe de alta parte nedeplinatatea, stărbitor'a și anticonstituționalismulu stărei biserică gr. or. din Austri'a nu se mai potă ascunde dinaintea ochiloru, ce se deschideau după dormitare de multi ani.

Spiritulu unei reforme salutare bisericesci se desceptă, trebuința unei convorbiri sinodale și a unei statoriri în urm'a ei deveni totu mai urgente din di în di, și Archipastorfi bisericesci în adevăru și aduseră la ordinea dīlei pe acelu tempu propunerile loru privitoare la organizarea referințelor de cultu greco-orientale. Înțelepciunea și evlaviosulu zelu alu Esc. Vóstre se manifestă în acea epocă prin unu proiectu de organizatiune, care în form'a unei opinii dte 18 Iuliu 1849 a fostu adresatu cătra Mitropolitulu din Carlovitiu, totdeodata Patriarchu alu Seebiloru, și care atât'a a fostu de corect logicesc, atât'a de practic esecutabilu și atât'a de drept și de cu tactu în tôte părțile, încātu merita multiamit'a fiacărui omu nepreocupatu, și încātu valórea lui n'a patimitu nici prin dintele timpului celui inviforatu și curendu roditoriu alu actiunei. Preasfințit'ă Vóstra cerurati într'acel'a că condițiune neîncungurabilă la sistemisarea organică a ierarchiei, că reprezentatiunea și administratiunea națiunei române din Austri'a să se concredea în același modu unui Metropolitu propriu naționalu, precum e încredințata națiunea serbo-slavică înca din vechime Mitropolitulu din Carlovitiu. Pentru complanarea intereselor colidante ale ambelor națiuni se ceru mai departe, că acele eparhii, unde majoritatea locuitorilor suntu Sloveni, să se înzestreze cu Episcopu serboslavicu; ear cele împoporate cu majorități romanesce, cu Episcopu romanescu, alesu din sinulu națiunei. În estensiunea sea mai departe la complinirea mai înaltă și cea mai înaltă a organismului bisericesc se formulă în fine acestu proiectu de organizatiune alu Esc. Vóstre într'acolo, că Episcopii romanesce să alēga pre Mitropolitulu romanescu, ear Episcopii serbo-slavici pre Mitropolitulu serbescu, ambe părțile înca numai prin concursulu unui asemenea numeru de mireni de aceeași credință, în fine, că ambii Mitropoliti alesi cu unu numeru egal de Episcopi din ambe mitropoliele și cu unu numeru egal de mireni să pasiēsa la alegerea Pro-Patriarchului austriacu, și că tôte aceste alegeri să se substērna p. n. 'sanctiuni a Mai. Sele Imperatului. Compunerea cēsta din urma, sub presiudu Pro-Patriarchului, dupăcum espune acestu proiectu cu privire ageră și inteligentă, aru fi totdeodata sinodulu gr. or. austriacu, și prin acēst'a s'aru ține sēm'a convenită drepturilor egale ale ambelor națiuni, s'aru înaintă după potința binele credinciosiloru, s'aru aduce o organizare practicabilă și naturală a ierarchiei, și astfelu s'aru delatură ori ce temere de schisma în biserică. —

Fatia cu preferințele acestui proiectu demnu de recunoștința batu cu atât'a mai tare la ochi defectele proiectului de organizare, propusu în celu din urma asiă numitu „Sinodu diecesanu” alu Bucovinei, precum și ale aceluia, care pe bas'a acestui'a acum Patru propusu Esc. Vóstra în Sinodulu din Carlovitiu. După acest'a în privința administratiunii Biserică gr. or. din Austri'a aru fi să se împartă în trei biserică particulare cu

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

autonomii administratiive, și adica 1) în cea serbēscă, 2) în cea romanēscă din Transsilvani'a, și 3) în cea (reală) din Bucovin'a. Acestu proiectu înca în esecutarea sea practică înlauntru și înafara nu se potă unī nici cu principiulu iubirei creștinesce, nici cu dreptatea statului, nici cu o politică de statu înțelēptă. Scopulu, pentru care s'au introdusu canonesce metropoliele că foruri bisericesci de intanță a două, și pentru care Metropolitiloru se dedă dreptulu de a conduce sinódele provinciale, la începutu diecesane, precum și preste totu de a superinspectiună și de a portă jurisdicțiunea mai înaltă, în Bucovin'a cea redusă la sine însasi nu s'aru potē realiza. Împartirea canonică a administratiunii bisericesci aduse cu sine, ca precum mai multe parohii se întrunira într'o provincie, asiă mai multe provincie se întrunira într'o diecesă, carea apoi eră mai de totu identică cu diecesă politica. Episcopii, cari erau maimarii unei diecese bisericesci, se numerau între cei mai înalti demnitari, și de órece în totu imperiulu romanu pe tempulu estensiunii lui celei mai mari erau numai 13 diecese, pentru aceea pe atunci erau și numai 13 Episcopi diecesani. În înțelesulu acest'a Bucovin'a, de și e țiera de corónă, totusi aru trece numai de provincie, ear nu de diecesă, carea cuprinde sub sine mai multe provincie; Episcopulu Bucovinei dar canonesce e numai Episcopu provincialu, ear nu diecesanu. În generalu subsiratululu drepturiloru metropolitane lipsesce de totu în Bucovin'a cea izolată. Căci de órece ea nu cuprinde în sine mai multe provincie bisericesci, cari compun unu sinodu diecesanu, și de órece prin urmăre nu potē înfățișă unu astfelu de sinodu, de aceea și conducerea prin Mitropolitulu propriu a unui sinodu diecesanu, neesistente și înca nerealisabilu, înca trece în sferă imposibilității. Superinspectiunea generală aru deveni numai o inspectiune a Episcopului asupr'a sea însasi, și jurisdicțiunea mai înaltă aru emană asemenea numai dela acelu, care are și jurisdicțiunea mai de josu. Contopindu-se drepturile unui prepusu cu drepturile unui supusu într'un'a persónă, acēst'a aru potē duce numai la neutralizarea tuturor acestor drepturi și în fine la ruinarea provinciei bisericesci izolate. (Va urmă.)

Sabiiu în 6/18 Octobru. În dīele acestea a esitu de sub tipariu unu opu de multa trebuință și însemnată pentru noi, adica: **Compendiu de Istori'a Transsilvaniei** cu distinctă privire la Români, scrisu de I. V. R u s s u. Opu acelu se vinde cu pretulu de prenumeratiune (2 f.) numai până la 25 Octobru, ear de atunci încolo întra în valóre pretulu de comērciu 2 f. 50 xr. Ne rezervămu, a reveni la acestu opu cu alta ocaziune mai îndemanatică.

Principatele române unite.

Domnitorulu au sositu la Bucuresci în deplina sanetate Lunu în 29 Octobru, ear M. S. Dómna a mai remasu la moș'a Ruginós'a, panacandu se voru gati și adaptă apartamentele palatului din capitală.

„Bucimulu” publica circulariulu ministrului presedinte, prin carea se pune în lucrare decretulu domnescu din 24 Iuliu a. c. pentru introducerea corpului dorobanțelor și în Moldov'a. Dorobanții voru avē oficiulu acelu, care la noi în Austri'a lu au gendarmii. Totu „Bucimulu” publica o alta cercularie a primului ministru, prin carea acelu recomanda funcționariloru subalterni admnistrativi, a dá primariloru comunelor onórea, ce li se cuvine în puterea oficiului loru.

„Demboviti'a” are sciri, ca țieranii nu facu araturile de tómnă în speranța legei rurale, ce s'a promulgatu, și provóca Guvernulu a îngrijii pentru acelu.— Totu „Demboviti'a” afla, ca consiliulu de statu a votatu în adunare generală codic'a penală și ca a începutu a votă și codic'a civilă, — ceea ce aru fi unu nou pasu gigantic în formarea și consolidarea societății române.

D. D u m b ' a sa fia datu țieraniloru depe moș'a sea, preste pogónele convenite, înca 300 pogóne aratura, ear pentru scóla comunala asemenea sa fia aplaciatu pamentu, care dá 70 galbini venitu anualu, pe sēm'a scólei satesci.— O asemenea faptă, emanată din cele mai nobile simțiminte, severși și d. G. S e u l e s c u, care la mórtea sea sa fia lasatu prin testamentu 15000 galbini pentru tiparirea de cărți folositoare.—

Nr. 20—3

EDICTU.

Ioann Tom'a Costandinu, din Turchesiu, în Ardélu, de relegea gr. or. a parasitu pe legiuit'a sea socia Ecaterin'a Nicolae Bidu, din Brasiovu, de legea ortodoxă, de 10 ani de dīle, nedandu celu mai micu semnu de ubicatiunea lui.

Deci mai susu numitulu parasitoriu prin acelu se sorocesce, că dela dat'a de mai josu în unu anu și o di sa se înfaciesie negrestu înaintea Scaunului Protopopescu I alu Brasiovului, căci la din protiva se va dá hotărire la acti'a sociei lui și în lipsa-i. Brasiovu 7. Augustu 1864.

Io s i f u B a r a c u, Adm. prot. int. alu Brasiovulăi.

Editur'a și tipariulu tipografiei diecesane.